

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

לקבלת העלון במייל: office@kviuta.org

פר' כי תבוא-נצבים תשפ"א • גליון 583

ההלכה היומית		המשנה היומית		
ש"ע א"ח		סדר טהרות • מקוואות נה		
יום	תאריך	פרק	משנה	סימן
ד	יז אלול	י	ו-ז	קמב-ג
ה	יח אלול	י-א	ח-א	קמג
ו	יט אלול	א	ב-ג	קמג-ד
שב"ק כי תבוא				
א	כא אלול	א	ד-ה	קמד-ה
ב	כב אלול	ב	ו-ז	קמה-ו
ג	כג אלול	ב	א-ב	קמו
ג	כג אלול	ב	ד-ג	קמז

עיון במשנה

הטעם שחץ התחוב באדם חוצץ

מסכת מקוואות פרק י' משנה ח'

שנינו בסוף מסכת מקוואות: 'חץ שהוא תחוב באדם, בזמן שהוא נראה, חוצץ', ויש לדון איזה בשר יש בו חציצה שהיה ראוי שיהא לו דין ביאת מים ואין לו, ובהשקפה ראשונה היה נראה שיש בזה שני מקומות שצריכים ביאת מים והחץ חוצץ:

א. הבשר תחת החץ - אע"פ שהבשר תחת העץ היה נידון כבלוע לפני שנכנס החץ, ומקום בלוע אינו צריך להיות אפילו ראוי לביאת מים, מכל מקום עכשיו שנכנס בו חץ, אותו בשר נהפך להיות הצד החיצון של הגוף, וכל בשר שהוא הצד החיצון של הגוף צריך ביאת מים, ודומה לעור שנתקלף, שהעור תחתיו צריך ביאת מים, אע"פ שלפני שנתקלף העור העליון, העור תחתיו היה נידון כבלוע, ולכאורה הוא הדין בעור תחת החץ שנעשה עכשיו הצד החיצון של הגוף, צריך ביאת מים, ומה שיש עליו חץ אינו עושהו בלוע, אלא אדרבה החץ חוצץ על הצד החיצון של הגוף.

ב. עובי החתך - עכשיו שנחתך הבשר, לכאורה עובי אותו חתך צריך ביאת מים, והחץ המונח על אותו עובי, חוצץ.

דברי הרא"ש בטעם שחץ חוצץ

אמנם הרא"ש לא פירש כן, אלא פירש את החציצה של חץ באופן אחר, וז"ל, בזמן שהוא נראה מבחוץ, **אי אפשר שלא יהיה מקצת על הבשר**, וחוצץ, עכ"ל, וכוונתו - כן מבואר מלשון 'אי אפשר', וכן פירש הפתחא זוטא בכוונתו, וכן נקטו הפוסקים - שהחץ חוצץ על הבשר החיצון שהיה מגולה גם לפני כן, שאי אפשר שהחץ נכנס לגוף האדם ולא דחף קצת בשר לבפנים, ועדיין החץ לוחץ על אותו בשר שלא ישתחרר, והרי אותו בשר הוא הצד החיצון בגוף וצריך ביאת מים.

ולפי זה מבואר שאין חציצה מצד הבשר תחת העץ, ומצד עובי החתך, ובעל כרחך משום שאינם צריכים כלל ביאת מים, אך צריך ביאור למה באמת הבשר תחת החץ ועובי החתך לא נעשו עכשיו הצד החיצון של הגוף, כמו עור שנתקלף, שהעור תחתיו נעשה הצד החיצון של הגוף וצריך ביאת מים, שהרי החץ אינו עושהו בלוע, אלא אדרבה הוא חוצץ על אותו מקום שנעשה עכשיו הצד החיצון של הגוף.

ולכאורה יש לחלק שבעור שנתקלף, העור תחתיו נעשה מגולה ממש, אבל בשר תחת החץ עדיין הוא מכוסה מכל החץ, ואע"פ שנעשה הצד החיצון של הגוף - שמה שמכסהו הוא החץ ולא חלק מגופו - מכל מקום יש לומר שכל שמעולם לא היה מגולה וגם עכשיו אינו מגולה, לא צריך ביאת מים.

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
רבי אליהו בן לאורה ז"ל
גלב"ע כד אלול
ולע"ג משה בן אסתר ז"ל
גלב"ע כ"ג באלול

הלימוד השבוע מוקדש לע"ג
הרה"ח יוסף דוד בן הרה"ח מנחם ז"ל
גלב"ע יז אלול תשס"ד

בפתח השער

נעים או מרגיז? התשובה בידיך...

בחור צעיר עזר לאביו הסנדלר. יום אחד, החליט הנער לנסע ללמוד תורה בישיבה. הדבר לא מצא חן בעיני אביו. הוא רצה שימשיך להיות לצדו בסנדלריה. אך זה לא עזר, והוא נסע. אלא שבנגוד לאב, האמא דוקא שמחה. היא רצתה שבנה יצא בן-תורה, ועודדה אותו לךך.

עבר חודש, וההורים קבלו מכתב בדאר מהבן.

האבא פתח את המכתב, ולא היה מרצה. "הוא נהפך ממש לבחור ישיבה!" - הפטיר לעבר אשתו. האמא לקחה ממנו את המכתב, וחיונה רחב התפשט על פניה. היא ממש נהנתה. "מה הבטיחה?" - שאלה את בעלה.

הבעל נטל את הדף וקרא: "טוב לי מאד בישיבה. לא חסר לי ברוך ה' דבר. אם יהיה לכם עם מי לשלח לי משהו, אשמח לקבל זוג מכנסים וקצת כסף".

"את מבינה? רק נסע לישיבה, וכבר מבקש שישלחו לו דברים..." - התרעם האב.

האשה לא הסכימה איתו. "ממש לא. דוקא ממש מוצא חן בעיני אבך שהוא כותב. דבר ראשון הוא מרגיע אותנו שפול בסדר ושטוב לו. ואז הוא מבקש בצדינות ובנעימות, שאם יש משהו שנוסף לאזור, הוא ישלח אם נוכל לשלח לו מכנס וקצת כסף! ממש מתוק, הילד שלנו. עדין נפש!".

זה הספור. וברור לנו שההבדל בין האבא לאמא היה בנקודת ההסתכלות. האבא שלא ראה בעין יפה את נטיית בנו לישיבה - פרש את המכתב « המשך בעמוד ג' »

רץ למשנה

ועיקר לימוד המשניות להיות האדם בקי בהם בעל פה ממש. והוא בספרים גודל מעלה זו. ובדודאי אין יכול לבוא למדרגה זו להיות בקי במשניות היטב ממש אם לא יתמיד בהם בהתמדה עצומה... אף שיתחיל אח"כ בלמודים אחרים - גם מזה אל תנח ירך. (יסוד ושורש העבודה)

להפיץ את האור

בשותפות של 54 נח בחודש

תזכה להחזיק מוקד של עלוני המבחנים השבועיים באיזור שתבחר.

ניתן לתרום במערכת הטלפונית: 072-332-3020 שלוחה 6,

וכן בכל עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

מערכת

השיעורים והמבחנים הממוחשבת:

072-332-3020

להנצחות

ותרומות

להצלחה

לע"ג יקירך

התקשר:

072-272-2200

מבחן שבועי במשנה / 283

מסכת מקואות ז' ו - מסכת נדה ב, ד

א. האם אפשר לעשות השקה למים חמין במקוה צונן, ולמים צוננים במקוה חם, לפי בית הלל?

1. כן | 2. לא.
3. מים חמין במקוה צונן - כן. מים צוננים במקוה חם - לא.
4. הפוך מ-3.

ב. מהו שיעור אכילת אוכלין טמאים לפסול את הגויה?

1. פרס | 2. חצי פרס.
3. כזית | 4. כביצה.

ג. מי התנא הסובר 'ארבע נשים דיין שעתן'?

1. שמאי | 2. הלל.
3. ר' אליעזר | 4. חכמים.

ד. להלכה! איזו אשה דיה שעתה?

1. בתולה | 2. מעוברת.
3. זקנה | 4. כל התשובות נכונות.

ה. מהו דין מניקה בראייה שניה?

1. דיה שעתה.
2. מטמאה מעת לעת, ואם ראתה הראשונה מאונס, אף השניה דיה שעתה.
3. מטמאה מעת לעת.
4. מטמאה מפקידה לפקידה.

ו. מי אינה צריכה לבדוק שחרית וערבית?

1. גדה ובתולה.
2. היושבת על דם טוהר ובתולה.
3. גדה והיושבת על דם טוהר.
4. רק היושבת על דם טוהר.

ז. מה נאמר על היד המרבה לבדוק?

1. משובחת | 2. תיקצץ.
3. בנשים - תיקצץ. באנשים - משובחת.
4. הפוך מ-3.

ח. מהי מעלת הצנועות בבדיקות?

1. בודקות בשני עדים.
2. בודקות בשלשה עדים.
3. בודקות בעד חדש שלא בדקו בו לפני כן.
4. בודקות שחרית וערבית.

ט. מה פירוש המילה 'אותיום'?

1. ברור | 2. תיכף | 3. עד | 4. בדיקה.

י. האם נשים בחזקת טהרה?

1. כן, ודוקא כשהניחה בחזקת טהורה.
2. כן, ואפילו לא הניחה בחזקת טהרה.
3. כן, אבל הבאים מן הדרך, אין נשיהם בחזקת טהרה.
4. לא.

תשובות למבחנים במערכת הטלפונית: 072-332-3020

אמנם זה אינו, שנפסק בשולחן ערוך (יו"ד סי' קצ"ח ס"ק כ"ב) שאבר ובשר המדולדלים חוצצים, וביאר הבית יוסף - בפירוש אחד - שכיון ששוב אינם יונקים מהגוף, נחשבים כקטועים ולא חלק מהגוף, ולכן חוצצים על הבשר תחתיהם, ומבואר שאע"פ שהבשר תחתיהם מעולם לא היה מגולה וגם עכשיו אינו מגולה, מכל מקום כיון שעכשיו נעשה הצד החיצון של הגוף, צריך ביאת מים, והאבר או הבשר המדולדלים חוצצים עליו, וא"כ גם הבשר תחת החץ, וכן עובי החתך, יצטרכו ביאת מים והחץ ייחשב חציצה.

והנה מלשון הבית יוסף שם מבואר שהבשר תחת האבר המדולדל לא נחשב מגולה ממש שצריך ביאת מים בפועל, אלא דינו כ'בית הסתרים' [מקום בגוף שלפעמים מכוסה ולפעמים מגולה, כמו שיניים], שצריך רק **ראוי** לביאת מים (עי' לעיל פ"ח מ"ה ורע"ב שם), וז"ל, אלא הם חשובים כקטועים, והוי כאילו נתגלה מקום חיבורים וכו', והוי ליה כבית הסתרים, עכ"ל, והיינו משום שבפועל הבשר תחת האבר המדולדל הוא מחובר לגוף, ורק כיון שאינו יונק מהגוף נחשב **כאילו** הוא קטוע, והבשר תחתיו נחשב **כאילו** הוא מגולה, ולכן דנים אותו כמקצת מגולה, כמו בית הסתרים שלפעמים מכוסה ולפעמים מגולה, [נדומה למה שכתבו הראשונים לענין ידות הכלים שעתיד לקצצן, שמקום החתך נחשב בית הסתרים (עי' מש"כ בעלון הקודם)]. ועכ"פ מבואר שאף דבר שמעולם לא היה מגולה וגם עכשיו אינו מגולה, נידון כמגולה כל שנעשה הצד החיצון של הגוף, [ורק באבר המדולדל שהאבר עדיין מחובר ממש לגוף, נחשב מחובר קצת לענין שהבשר תחתיו נחשב רק בית הסתרים ולא מגולה ממש, ואף שם צריך ראוי לביאת מים, כל שכן בחץ התחוב בבשרו שהחץ אינו שייך לגוף כלל, שהבשר תחתיו נחשב מגולה ממש], וקשה ממה שמבואר ברא"ש שאין חציצה מצד הבשר תחת החץ, וכבר הקשה קושיא זו באגרות משה (יו"ד ח"א סי' צ"ז).

ביאור האגרות משה בדברי הבית יוסף

וכדי ליישב קושיא זו, ביאר האגרות משה את דברי הבית יוסף לענין אבר המדולדל באופן אחר, ופירש שאין כוונת הבית יוסף שהבשר תחת אבר המדולדל נידון כמגולה כיון שהאבר **עכשיו** נידון כקטוע **במקצת**, אלא משום **סופו** להיות קטוע **לגמרי**, ונידון עכשיו על שם סופו, אבל דבר מכוסה שאין סופו להיות מגולה, אינו צריך ביאת מים אע"פ שהוא הצד החיצון של הגוף, ולכן בשר תחת חץ התחוב בבשרו אינו צריך ביאת מים, משום שהבשר תחתיו לעולם אינו עתיד להיות מגולה, שאף אם יוציא את החץ, סופו להתרפאות וליסתם מאליו, וכיון שעכשיו הוא מכוסה, ואינו עתיד להיות מגולה, אינו צריך ביאת מים כלל, ולכן כתב הרא"ש שהחץ חוצץ רק על העור שנדחף בפנים.

סתימה בשן

והנה עיקר הנידון של האגרות משה שם הוא סתימה זמנית בשן אם נחשב חציצה, שהאחרונים האריכו בזה, והבינת אדם (סי' י"ב) כתב שמה שסותמים נקבי השן על ידי רופא כדי שלא תיכנס בו רוח, חוצץ. והנה סתימה בשן אינה דומה לחץ התחוב בבשרו, שבחץ מעולם לא היה מגולה, אבל דבר שהיה פעם מגולה, אף אם אח"כ כיסהו, לא נחשב בלוע, אלא המקום שהיה מגולה פעם אחת ודאי צריך ביאת מים, ומה שכיסהו אח"כ אינו מועיל לעשותו בלוע, אלא אדרבה, הוא חציצה על דבר שצריך ביאת מים, ואע"פ שרצונו של האדם שיהא שם שלא יכאב לו, מכל מקום הביא האגרות משה מכמה אחרונים, וביניהם המשנה אחרונה לעיל (פ"ט מ"ט), שכיון שרצון האדם להסירו, ורק מחמת הכאב אינו מסירו, נחשב מקפיד עליו וחוצץ, עיי"ש.

1. ונחשב בית הסתרים ולא מגולה לגמרי, משום שעכשיו הוא מחובר, ורק עתיד להיות מגולה.

פרפראות הפרשה

אַרְמֵי אֲבָד אָבִי וַיְרֵד מִצְרַיִם (כו, ה)

שואל האלשיך הקדוש: לכאורה איזה קשר יש בין לבן הארמי לעניין ירידת בני ישראל למצרים?

ותי' באופן נפלא: שהרי לולא רמאותו של לבן הארמי היה יעקב אבינו מתחתן קודם כל עם רחל, וממילא היה יוצא שיוסף היה הבכור ליעקב, ואם יוסף היה הבכור לא היו אחיו מקנאים בו על שאהב אותו

אביו יותר מכל בניו, וא"כ לא היה נסבב כל עניין מכירתו של יוסף שמזה יצא לבסוף שירדו בני ישראל למצרים, נמצא שלבן הארמי אכן אשם בכך שירדו למצרים.

וְהָיִיתָ רַק לְמַעַלָּה

וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה (כח, יג)

בספר 'אזנים לתורה' מפרש את הפסוק בדרך רמז: דבגמ' מסכת בבא בתרא (דף י:): איתא שבעולם הבא יהיה 'עליונים למטה

ותחתונים למעלה', כלומר שאלו שבעולם הזה נראים שמצליחים ונמצאים למעלה, בעולם הבא הם נמצאים למטה, וכן אלו שבעולם הזה נראים כפשוטי עם שנמצאים למטה, בעולם הבא יהיו למעלה ששם הם נחשבים מאוד, אבל תלמידי חכמים אינם כן אלא כמו שהם למעלה בעולם הזה כך יהיו גם למעלה לעולם הבא.

ועפ"ז אפשר לפרש כוונת הפסוק **והיית רק למעלה** שתהיה תלמיד חכם וכך תהיה רק למעלה הן בעולם הזה והן לעולם הבא.

קריאת התורה אם הוי חובת ציבור או חובת יחיד

יש לברר גדר החיוב של קריאת התורה האם הוא חובה על כל יחיד ויחיד אלא שצריכים לקרוא דוקא במנין או שהוא רק חובת ציבור, ויש בזה כמה נפק"מ: א] באופן שיש יחיד שלא שמע האם אפשר לקרוא בעבורו, שהרי לעיל בסימן ס"ט נפסק כשיטת רש"י שפורסין את שמע אפילו ליחיד, אבל אם התקנה רק על הציבור אז הרי יחיד אינו מחויב כלל. ב] האם אחרי שיש י' ששומעים צריך כל אחד להקפיד לשמוע כל תיבה ותיבה או לא.

שיטת הראב"ן שזה חובת יחיד

בתשובת הראב"ן (סימן ע"ג) כתב וז"ל: שאלני אחי, הקורא בתורה למה אומר לציבור ברכו את ד' המבורך, יברך ברכת התורה ודי.

השבתי לו לפי שעזרא תקן לישראל קה"ת והקורא בתורה

מוציא הרבים

יד"ח, לפיכך

הרי הוא

אומר לצבור

'אתם צריכים

לברך ולקרות

כמוני תסכימו

לקריאתי

וברכתי עמי, והם

עונים ומברכים.

וכן ש"ץ אומר ביוצר

ומעריב לפי שמוציא

הצבור יד"ח, עכ"ל. הנה

מבואר בדבריו שחיוב קריאת התורה היא על כל יחיד ויחיד וצריך הקורא להוציא את הציבור יד"ח שיהא חשוב כאילו כל אחד ואחד קורא בעצמו. וכן גם ברכת התורה של המברך היא להוציא את השומעים שנתחייבו בברכה זו.

פסק השו"ע

כתב הטור סי' קמ"ו וז"ל: גרסינן בפרק ואלו נאמרין [סוטה ל"ט]. כיון שנפתח ס"ת אסור לספר אפי' בד"ת שנאמר וכפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה שנאמר כי עמדו ולא ענו עוד, והא דאיתא בפ"ק דברכות [ח]. רב ששת מהדר אפיה וגריס פי' בשעת קריאת התורה פירש"י שהיה גורס בלחש דהא דאמרין שאסור לספר היינו דוקא בקול רם לפי שמונע האחרים מלשמוע אבל בלחש שרי, ובה"ג פירש הני מילי דאסור לספר בדליכא י'

דצייתי לס"ת אבל אי איכא י' דצייתי שפיר דמי, ורי"ף פי' דוקא רב ששת שתורתו אומנתו אבל אינש אחרינא אסור.

ובביאור הלכה (שם ס"ב) תמה על שיטת רש"י מה מהני שגורס בלחש והרי הוא בעצמו ג"כ מצווה על קריאת התורה וכשלומד אינו נותן דעתו לשמוע, וכן קשה על שיטת הבה"ג, והביא שם דכבר הקשה כן השבלי לקט בסי' ל"ט, ותירץ הביאור הלכה דאולי י"ל דמיררי שכבר יצא ידי קריאת התורה ואפ"ה בקול אסור שמטריד שאר השומעים, וכן כשאין עשרה ששומעים אסור, אלא שמדברי השו"ע (שם) בסוף הסעיף שחילק בין שאר פרשיות לפרשת זכור לא משמע הכי. ומסיק בצ"ע, עכ"ד. עכ"פ משמע מדבריו שנקט בפשטות

שיש חיוב על כל יחיד ויחיד לשמוע קריאת התורה.

שאלני אחי, הקורא בתורה למה אומר לציבור ברכו את ד' המבורך, יברך ברכת התורה ודי. השבתי לו לפי שעזרא תקן לישראל קה"ת והקורא בתורה מוציא הרבים יד"ח, לפיכך הרי הוא אומר לצבור 'אתם צריכים לברך ולקרות כמוני תסכימו ולקרות כמוני תסכימו לקריאתי וברכתי עמי, והם עונים ומברכים

אמנם לעיל בסי' קל"ה סי"ד לגבי הדין שאסור לטלטל ס"ת לבני אדם החבושים בבית האסורים [ונתבאר בגליון קודם באריכות], כתב שאין האיסור אלא כשאין שם י' אנשים יחד אבל אם יש שם עשרה מביאים להם ס"ת. וכתב הטעם דאין חל על יחיד מצות קריאת התורה בזמן שאין יכול לילך לבית המדרש משמע דסובר בזה גדר ממוצע, דכשנמצא בביהמ"ד חל החיוב על כל יחיד ויחיד, אבל כשאין יכול לילך אז אין חיוב על היחיד.

שיטת הפרי חדש

וראה בהמשך לשון המחבר שמשמע מדבריו שאין חיוב גמור מן הדין לכל יחיד לשמוע כל הקריאה, ומ"מ מסיים השו"ע שהנכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכיון דעתו ולשומעם מפי הקורא, והמ"ב שם השיג ע"ד המחבר וכתב בשם הפרי חדש שמעיקר הדין צריך לשמוע ולכוין דעתו ושאני רב ששת שהיה תורתו אומנתו והיה פטור מהמצוה, [וכתירוץ הרי"ף].

« המשך מעמוד א' »

בצורה שלילית. והאמא שעודדה אותו לכה - הבינה אותו באופן חיובי למדי.

אחרון הפנהג הנה אוהב שלום ורודף שלום. וחו"ל דרשו עליו את הפסוק "תורת אמת על לשונו".

עולה השאלה: כמובן שזו היתה מצוה עצומה, והוא עשה את זה כדי להשפין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. אבל הוא הרי שנה מפני השלום? או כיצד אפשר לקרא לזה "תורת אמת"?

והתשובה: כשאנשים רבים, לעתים קרובות הם מתחרטים באמצע הנוכח. למה היינו צריכים את זה? זה לא הנה שנה את הגזק של הריב! חבל שלא ותרגו!

זו היתה נקודת מבטו של אהרן הפנהג. הוא הסתפל על החרטה שהיתה בלבם של האנשים, ואז הוא נגש אל כל אחד מהם ואמר לו: "אתה יודע כמה חבר שלך מתחרט? אתה יודע כמה הוא אוהב אותך?". זה לא הנה שקר. זה הנה אמת לאמתה. וכה הוא השפין שלום בין האנשים. אכן ראוי הוא לתאר "תורת אמת על לשונו"...

שונא ואוהב נכנסים לבית. האוהב רואה בית מואר, מסדר ונקי. השונא, לעמתו, רואה סדק בחלון, קלוף קטן בקיר. ושניהם צודקים...

זו המציאות בכל דבר בעולם. שני צדדים לכל מטבע. עלינו רק להסתפל על הצד הנכון, הנוצץ...

א גוטן שפּת, העורך

המבחן החודשי בהלכה מס' 12
מסימן קמד סעיף ג
עד סימן קנח סעיף ו
יופיע בעז"ה בגליון 586

לחיות כהלכה

מי שאינו יכול לעשות תורתו קבע, אלא שהוא קובע עתים לתורה, יעסוק בעיתים הללו שהוא קובע, בלימוד ההלכות השכיחות הנצרכות לדעת לכל איש ישראל. וגם באגודות ומדרשים וספרי מוסר, אשר יסודתם בהררי קדש ממדרשי רבותינו ז"ל, שהם מועילים להחליש כח היצר הרע. ואשרי מי שיש לו חק קבוע ולא יעבר ללמד בספר חק לישראל דבר יום ביומו, וכל המוסיף מוסיפין לו טובה מן השמים.

(ספר קיצור שו"ע - סימן כז, הלכות תלמוד תורה)

ודרך חיים תוכחות מוסר

צריך בכל יום לקרות מוסר איזה שיעור ורבו ספרי מוסר. לכן יקרא בספר אחד שיעור בכל יום עד תומו, ואח"כ יקח ספר אחר. ובעזרת ה' בכל יום ימצא התעוררות חדשה. ויקיים 'החוק במוסר' אל תרף... ויזהר בזה מאוד.

(רבנו החיד"א בספרו ציפורן שמיר)

מושגים במשנה / מאת הרב אשר שיק שליט"א

מח"ס ילקוט ביאורים על ששה סדרי משנה ותלמוד בבלי

מסכת נדה

מסכת נדה (מסדר טהרות) היא המסכת היחידה מסדר טהרות שיש עליה תלמוד בבלי. ולכן היא המסכת האחרונה בתלמוד בבלי. אף בסדר המשניות יש אחריה עוד חמש מסכתות.

ענייני המסכת נוגעים כיום, כשכלנו טמאים, הלכה למעשה לגבי אסור נדה לבעלה, אף בזמן שהיו נוהגים דיני טמאה וטהרה והיה אפר פרה לטהר בו, היו כל הטהרות שנוגעת בהן או יושבת עליהן הנדה, טמאות. בין אם אלו פלים, או אוכלים ומשקים, ואפילו אדם שנגע בה היה טמא באותו יום עד צאת הכוכבים והיה צריך טבילה.

טמאת נדה כבאה על ידי הדם

היוצא מגופה, לא על ידי פצע ונבורה אלא בדרך הטבע בדרך הנשים, שיוצא דם מגופן מידי זמן, וכמו שאמרה רחל ללכן "לא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי" וכונתה שאינה חשה בטוב וראשה ואבריה זמן כבדים עליה מפני שבאותו זמן פרסה נדה.

משיב כהלכה

שאלה למעשה מתוך הנלמד השבוע בהלכה היומית

שאלה: האם צריכים לסגור הספר תורה בעת שהקורא אומר הברכות? [שו"ע סי' קל"ט ס"ד ובמ"ב שם].

תשובה על שאלת השבוע שעבר

שאלה: האם הפתן או הלוי יכולים למחל שלא יקראו להם לתורה? [מ"ב סי' קל"ה סק"ט].

תשובה: כתיב וקדשתו וקבלו חז"ל שר"ל לכל דבר שבקדשה לפתח ראשון ולברך ראשון ולטול מנה יפה ראשון ומ"מ אם רצה הכהן לחלל כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו, אבל לענין לקרות בתורה בביהכ"ג תקנו חז"ל מפני דרכי שלום שאין הפתן והלוי יכולין למחל אלא דוקא כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל כדי שלא יבוא הדבר לידי מחלוקת שכ"א יאמר אני גדול ואקרא ראשון.

והדם הזה בא כאמור לעתים, יש נשים שיש להן "וסת קבוע" ורואות דם בזמנים קבועים, ויש שאין להן וסת קבוע, ולפעמים רואות בהפרש זמן קצר ולפעמים בהפרש זמן ארוך יותר.

ונשאלה שאלה בבית המדרש: כשאשה גלתה שהיא נדה, ויודעת שלפני כן התעסקה בטהרות, האם נטמא את הטהרות למפרע, מחשש שמא כבר יצא דמה לפני כן והיא לא הרגישה?

על זה אומרת המשנה (פרק א' משנה א'):

"שמאי אומר, כל הנשים דין שעתן. הלל אומר, מפני שהיא לפקידה, ואפילו לזמנים הרבה. וחכמים אומרים, לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא מעת לעת ממעטת על יד מפני שהיא לפקידה, ומפני שהיא לפקידה ממעטת

מבחן

במשנה לילדים / 583

מסכת מקנאות פרק י משנה ו - מסכת נדה פרק ב משנה ד

א. כלי שהוא מלא מי חטאת, לדעת תנא קמא מה דינו?

1. רואים אותם כאלו הם מים ועלתה הטבילה.
2. אינה טבילה עד שירבו המים על מי החטאת.
3. אפילו כלי מחזיק כור ואין בו אלא רביעית, כאלו לא טבל, שדינם כשאר משקים שאינם מים.

ב. האם כל האוכלים מצטרפים לפסל את הגויה בכחצי פריס, וכן האם כל המשקים מצטרפים לפסל את הגויה ברביעית?

1. כל האוכלים - מצטרפים, וכן כל המשקים - מצטרפים | 2. כל האוכלים - מצטרפים, כל המשקים - אינם מצטרפים.
3. כלם - אינם מצטרפים.

ג. שתה מים טמאים, וטבל, והקיאת, מה הדין?

1. טמאים וטמאוהו | 2. טמאים | 3. טהורים.

בסינים ובסכום מסכת מקנאות, הרנה וההודאה לפני השם מובאות, לאמירת התודה אין גבול ומדה, באשר עצום נמשיה אל מסכת נדה.

ד. מי אומר שכל הנשים דין שעתן?

1. שמאי | 2. הלל | 3. חכמים.

על יד מעת לעת. כל אשה שיש לה וסת, דיה שעתה.

לדעת שמאי "דיה שעתה", כלומר אין מטמאים כלל למפרע את הטהרות, אלא רק מה שתיגע משעה זו והלאה.

לדעת הלל "מפני שהיא לפקידה" - מטמאים למפרע עד ה"פקידה" כלומר הבדיקה הקודמת שבה בדקה את עצמה ומצאה שהיא טהורה. וגם אם עבר שבוע מזמן הבדיקה הקודמת, הכל יהא טמא למפרע.

אף חכמים סוברים, שאין להחמיר כל כך, אלא לכל היותר נטמא את הטהרות למפרע מעת לעת, כל הטהרות שעשתה ביממה האחרונה, ואם הבדיקה הקודמת הייתה בתוך יממה זו, לא נטמא אלא מזמן הבדיקה ואילך. אף אם יש לה "וסת קבוע", ועקשו אינה אמורה לראות, לכולי עלמא דיה שעתה.

ה. אף על פי שאמרו מטמאה מעת לעת...

1. מונה מפני שהיא לפקידה | 2. מונה מעת לעת.
3. אינה מונה אלא משעה שראתה.

ו. מיניקה [-תוף עשרים וארבעה חדשים] שמת בנה, לדעת רבי מאיר מה דינה?

1. דמיה טהורים | 2. דיה שעתה.
3. מטמאה מעת לעת.

ז. ארבע נשים שאמרו בהן שדיה שעתן, האם אמרו בהן דין זה אף בראיה שניה?

1. אף בשניה - דיה שעתן | 2. בשניה - מטמאות מעת לעת, ואם ראתה הראשונה מאנס, אף השניה - דיה שעתן | 3. אף אם הראשונה מאנס, השניה - מעת לעת.

ח. מי מהבאות אינה צריכה להיות בודקת [בכל יום שחירת וערבית]?

1. הנדה | 2. הבתולה | 3. שתי התשובות אינן נכונות.

ט. נמצא על שלה אותיות וכו'. מה הפרוש אותיות? ברטנורא.

1. לאחר עשרים ושנים יום, כמנין האותיות.
2. באותו יום, תוף מעת לעת | 3. תכף.

י. האם הנשים בחזקת טהרה לבעליהן?

1. כל הנשים - בחזקת טהרה לבעליהן, חוץ מהבאים מן הדרך - שאין נשיהם להם בחזקת טהרה.
2. אף הבאים מן הדרך - נשיהם להם בחזקת טהרה.
3. כל הנשים - אינן בחזקת טהרה לבעליהן.

בהצלחה!

את התשובות ניתן לענות במערכת הטלפונית: 072-332-3020 עד יום שישי שאחרי סיום החומר, את כללי המבחנים ושמות הזוכים ניתן לשמוע במספר הנ"ל.

תשובות למבחני המשנה היומית פרשת ואתחנן

- מבחן לילדים מס' 577 - א. 2. ב. 3. ג. 3. ד. 1. ה. 1. ו. 1. ז. 2. ח. 2. ט. 1. י. 3.
- מבחן שבועי מס' 277 - א. 2. ב. 3. ג. 3. ד. 2. ה. 1. ו. 1. ז. 4. ח. 2. ט. 3. י. 1.

